DÉPOT LÉGAL

NĂM THỨ CHÍN SỐ 246 MỖI SỐ 5 XU 乙亥年十月廿一日 NGÀY THỨ BẢY 16 NOVEMBRE 1935

GIÁ BÁN

BỔN-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm 6$00	12$00
Sáu tháng 3.00	6.00
Ba tháng 1.50	3.50

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRẦN-BÌNH-PHIÊN. — Ai càng quảng-cáo, việc càng lên thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple

Chủ-bút kiêm Chủ-nhân
HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý
TRẦN-BÌNH-PHIÊN

Một tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BÁO-QUÁN
35 [illegible], đường Đông-Ba, Huế
Giây-thép nói số: 83
Giây-thép: TIENGDAN HUẾ

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N°A 91

Làm đến gì ra ngoài quyền hạn là lạm dụng.

LỢI DỤNG VÀ LẠM DỤNG

Tiếng «lợi dụng» lâu nay thường nghe thấy luôn, ở đời cạnh tranh nầy, như nhà thương mãi kia lợi dụng nhịp Hội chợ mà bán đắt mối hàng, nhà văn sĩ nọ lợi dụng phong trào cải cách mà bước lên ghế quan. Lợi dụng không phải là toàn xấu, miễn là kết quả sự lợi dụng ấy có ích cho mình mà không hại đến kẻ khác.

Bởi «lạm dụng» thì toàn là nghĩa xấu, chuyện chỉ nể người có chút quyền lớn hoặc nhỏ trong tay, mà lạm dụng quyền đó làm việc tích kỷ:

Thầy lý bắt dân đi làm sân tư tích, dân sắm cơm đem cơm gói [illegible] tại nhà thầy, có đôi mươi người.

Thầy phán một cân:

— Bữa nay tới trễ, thôi các chú chịu ra mấy người cuốc vườn, mấy người chặt tỉ gánh cắt, ngày mai sẽ làm sở làm sân...

Thế là thầy Lý lạm dụng cái quyền bắt sân mà bắt dân làm việc riêng mình.

Bác lính loong toong ngồi trước cửa tòa Bố, phận việc của bác là quan sai đem giấy tờ đi các chỗ, nay là ai có đơn từ giấy má gì, bác đưa vào trình quan, quan ký rồi đem giao cho người ta.

Có người nhà quê nọ, có giấy mandat tới xin chữ ký quan, cậu ta quê quặt cho được một đồng năm bà giác mới chịu đưa vào cho quan ký.

Ấy là sự lạm quyền của bác loong toong.

Mà nào chỉ thầy lý, bác loong toong kia ít học nên có chuyện ấy đâu, đến hạng người gọi là học thức mà cũng có người thi ngọn lạm dụng ấy.

Nhà mô phạm kia giảng lớp nữ học. Trong đám học trò gái đó, có cô X... trông sửa mắt thầy. Khi hết giờ học, học trò tan về, thầy bảo cô X... ở lại cậy thêu vá gì đó...

Khổ cho cô kia lúc bấy giờ! không ở lại thì trái lệnh thầy, mà ở lại — đừng nói chuyện cha mẹ rầy, người ngoài mỉa mai — chính đối với bạn học mình, đã khó mở mặt trông, dẫu là mình giữ phần trong sạch.

Nhưng thầy có quyền cho «nốt» sân, lại có quyền đuổi không cho học, nếu như trái lệnh thầy, thì làm thế nào? Có đành bạo ở lại, trường vắng không ai, chỉ một thầy một trò,... vi bằng ở đó mà sau xảy ra đến chuyện kiện (việc nầy xảy ra ở trường phố nọ năm trước).

Ấy là sự lạm dụng của thầy dạy. Ngoài ra như quan Bang thấy nhà nào có mâu mặt, gia cho tiếng tình nghi, phái viên đạo điền, làm khó dễ trong việc khai báo v.v...

Ôi thôi, chuyện lạm dụng nầy, như kể ra thì không bút nào tả hết.

Vậy ta có thể nói khi nào người có chút quyền gì chỉ hành động trong phạm vi quyền ấy mà không lạm dụng thì thiên hạ nhờ ơn.

X.

Đại-hội-nghị kinh-tế và tài chính họp buổi khai mạc

Sáng hôm 9 Novembre Đại-hội-nghị kinh tế và tài chính Đông-dương đã họp buổi khai mạc tại giảng đường trường Đại-học Hanoi. Các ông đại biểu khắp các xứ Đông-dương đều có tựu đủ mặt.

Đúng 10 giờ, quan Toàn-quyền đọc nhà tựu tế nầy và đọc diễn-văn. Bài diễn văn nầy do vô tuyến điện truyền thanh truyền đi khắp Đông-dương.

CHUYỆN ĐỜI

Cái áo tốt

Phàm cái gì mà không đánh vào chỗ ngứa của người đời, không quản hệ mật thiết đến cái huyết mạch tài sản của người đời, thì ai cũng ngơ ngáo lãnh đạm, không thèm nói, không thèm can thiệp đến, cứ phó mặc cho thời gian. Đến khi nào thấy cái chỗ cám chặn của mình sượt bị xâm phạm, thấy sợi mỏ hôi nước mắt của mình sắp hao mòn, thì bất đó mới lăng xăng chạy quịnh, bỏ cái thái độ lãnh đạm mà trở nên hăng hái không ngờ.

Chứng cho cái tâm lý chung ấy, có chuyện sau nầy, kể ra cũng một chuyện buồn cười thật:

Chuyện xảy ra tại nhà một người nọ có có vợ người tân nữ lưu, hay là nói cho đúng hơn, nữ lưu cựu mốt mới. Cô vợ bữa nay mốt nầy bữa kia mốt khác, nhưng anh chồng có biết mốt mốt gì đâu, chẳng qua cũng để cho vợ tự do ăn mặc, miễn là có mấy bộ đồ đẹp, cứ sửa kiểu nầy, rồi bất ưa kiểu nầy lại sửa kiểu khác, nhuộm mái nầy, rồi chán lại cho hớt mái khác, tốn kém không bao nhiêu, chớ đừng mang sắm đồ mới mà hại đến cái tổ kết của anh ta thì được.

Chị vợ lại mỗi khi sửa cái kiểu áo gì thường đem khoe với anh ta, mà mỗi lần khoe, anh ta chẳng nói đi mà cũng chẳng nói lại, chị ta lấy làm bực lắm.

Một bữa kia, anh chồng đương ngồi nhà coi báo, chị vợ ở đâu ngoài phố chạy về, vừa sửa một bộ áo tân thời, chị ta cho là đẹp lắm, xi xoảnh kêu chồng bảo:

— Cậu, cái áo tôi sửa thế nầy trông có được không?

Anh chồng mắt vẫn không lìa tờ báo cũng trả lời qua một tiếng:

— Ừ...

Chị vợ lại ngẫm nghĩ rồi hỏi:

— Sao? cậu mong có được không?

— Ừ...

— Thôi cậu để tờ báo xuống một phút coi giúp tôi thế được không mà!

— Được lắm chớ.

— Có đẹt quá không?

— Ừ...

— Cậu không nghe tôi hỏi sao?

— Nghe chớ...

— Nghe gì?

— Mợ định như thế, thì cứ cho sửa như thế đi, đẹp ấy sẽ đẹp lắm đó.

— Thôi đi, tôi sửa nói với cậu tôi đã sửa rồi, tôi bận đây nầy, tôi muốn hỏi cậu xem nó có được không?

— À... được...

— Tôi sợ dài quá.

— Dài...

— Hay là ngắn quá.

— Ngắn...

Chị vợ tưởng thế là chồng mình không bằng lòng chiếc áo kia cho lắm.

— Thôi được rồi, không thiếu cậu nữa, tôi sẽ đi lên phố mua một cái áo mới cho vừa ý hơn.

Hồi nầy đến giờ anh chồng vẫn trả lời qua loa vì mải đọc báo, giờ nghe nói vợ mình toan đi mua áo khác, nên ông cậu bỏ cả tờ báo:

— Áo nầy sửa thế nầy là được lắm rồi. Mợ bận vừa lắm đó, trong các thứ áo của mợ cái nầy đẹp nhất, tôi thích nhất... không đắt không ngắn, đẹp đó, thôi mợ mua cái khác làm gì...

Đó, tự nhiên cái anh chồng không biết mô, mengtê gì, để không thèm nhìn đến cái áo mới sửa của vợ khoe, mà bằng đưng nhảy đại lại khen lấy khen để. Ai làm cho anh ta có lòng hăng hái kia? Không phải cái đẩy bạc huyết mạch của anh là gì.

Người ta nói «kim tiền vạn năng». Tuy cái «năng» của nó trong chuyện tôi kể trên là chỉ cái năng nhỏ nhỏ, không quan hệ gì, nhưng cũng buồn cười lắm.

Lạc-nhân

CON RẬN TRỜI CỦA ÔNG HỒ-ĐẮC-CUNG ĐÃ CẤT CÁNH

Con rận trời của ông Hồ đắc Cung, mấy lần nằm tại nhà máy, thì ngày 26 October đã cất cánh liệng qua liệng lại trên sân máy bay Tân sơn Nhất.

Lúc ban đầu đem cho bay thử, nhằm ngày 20 October, con rận trời ấy chưa cất cánh được, vì chưa vịt có mấy giây sau đó. Kể một tuần sau, ngày 26, cho bay, thì nó tung lên cao rồi chúi xuống, may không thì nguy đến tánh mạng ông chủ nó rồi. Ông bèn sửa lại đôi tý, đến ngày sau mới hoàn toàn, bay như thường. Thế là ông Hồ đắc Cung đã đạt được chí nguyện. Đáng khen!

CHIẾN TRANH A-Ý

ĐÁNH NHAU Ở MAKALLÉ VÀ GORAHAI

Addis Abeba, 6 nov. — Quân Ý kéo về ngã Makallé bị quân A chống lại. Bên Ý chết mười người và bốn người bị quân A bắt. Phía A có 2 người chết, 2 người bị thương.

Trong khi quân Ý thả trái phá xuống Gorahai ở mặt trận Ogaden có 7 người A bị thương. Tại Oued Chevell, quân A chống cự lại rất riết chỉ khi nào thiệt hết thuốc đạn mới chịu rút quân.

A MỘ LÍNH NƯỚC NGOÀI

Port-Said 5 nov. — Các lính mộ tại Acập, Palestine, Syrie đã xuống tàu đi Djibouti, do một vị quan ba chỉ huy. Lính nầy sẽ qua hiệp lực với quân A.

TƯỞNG LẤY ĐƯỢC MAKALLÉ...

Asmara, 6 Nov. — Trên mặt trận Tigré, ngày mai quân Ý sẽ tiến đến Makallé. Có là quân Ý sẽ chiếm thành phố mà khai phải giao chiến vì theo các tin của thám tử và của đội quân tàu bay tuần tiễu thì quân A đã bỏ đi cả rồi.

KHÔNG NGỜ BỊ QUÂN A ĐUỔI CHẠY

Addis-Abéba, 4 Nov — Chính phủ A cũng công nhận rằng chiều ngày 5 novembre có tàu bay Ý vào thám thính tại Makallé, và dân cư đã bỏ đi trốn. Nhưng lại có một cuộc phản công của quân A làm cho quân Ý phải bỏ thành rút đi.

VẪN DỰ BỊ ĐÁNH MAKALLÉ

Addis Abéba, 6 Nov. — Phóng viên hãng Havas cho hay rằng quân Ý vẫn dự bị khởi thế công ở mặt trận Bắc và Nam. Quân Ý tiến vẫn ít. Các người thông thạo nhận rằng quân Ý vẫn ở bên cạnh Makallé, sắp đánh lấy thành nầy.

Ở mặt trận Ogaden, trời tạnh lại, làm cho công việc ra quân được dễ dàng.

TẠI MẶT TRẬN SOMALIE

Rome, 7 Nov. — Một bản bố cáo của chính phủ nói rằng thống chế Bono đã tiến lại mặt trận. Đạo quân bản xứ của Ý đã đánh tan nhiều toán A ở vùng Gberalta. Quân A bỏ lại chiến trường nhiều tử thi. Quân Ý bị thiệt rất ít. Trên mặt trận Somalie công việc vẫn tiến hành.

Ý LẤY MIỀN NÚI MAKALLÉ

Asmara, 7 Nov. — Nhiều trận đánh rất kịch liệt đã xảy ra phía Bắc và Đông bắc Makallé. Quân A vẫn chống lại giữ thành Makallé. 11 giờ buổi mai nay cả giẫy núi gần Makallé và miền Bắc của sông Takazze và Chova đã về tay quân Ý. Trong vùng mới chiếm nầy quân Ý đương lo công việc dẹp bọn giặc còn lẻ tẻ đánh lại.

A-HOÀNG CẢM ƠN VUA BỈ

Addis Abéba, 7 nov. — Buổi mai nay ấy ban binh bị của Bỉ được lịnh chính phủ Bỉ xét xử, đã tới giả Addis Abeba. A hoàng có trao một bức thơ cho vua Bỉ. Trong thư A hoàng tỏ lòng cảm ơn sự giúp đỡ của các võ quan Bỉ.

QUÂN Y ĐÃ THẬT LẤY MAKALLÉ XONG

Rome, 8 nov. — Sớm mai nay, 9 giờ, quân Ý đã chính thức lấy Makallé. Chúng đã chiếm cả các nơi hiểm địa ở gần đó và bắc cờ Ý ở Chebé và Fort. Tiểu-vương Gugsa đã tách chức chủ tỉnh Tigré thay mặt cho vua Ý. Không có trận đánh nào xảy ra, chỉ có chọi nhau xoàng với chiến binh A. Thành Dolo ở về phía Đông Makallé cũng bị Ý lấy. Các đội binh bản xứ ở Erythrée (thuộc Ý) và các đạo binh của Chính quốc Ý đã hợp tác với nhau trong việc nầy. Từ ngày 3 octobre quân Ý đã chiếm một vùng đất hình tam giác chiều dài 150 cây số, chiều cao 120 cây số.

Nhứt là ở về phía Nam Makallé chung quanh Scollost và núi Ambo Alachi quân A phải chống cự dữ lắm. Hồi cuối nầy cao đến 3411 thước và cách Makallé 60 cây số trên con đường Dessié. Tại chỗ nầy người A tụ quân đông lắm.

KHO VÀNG CỦA VUA MENELIK

Paris, 6 nov. — Tại Addis-Abéba người ta viết qua báo *Le Matin* rằng:

Ở A hiện đã mở cái kho vàng của tiên hoàng Menélik. Khi vua Menélik sắp chết, truyền lịnh rất kỹ càng về cái kho vàng nầy. Kho vàng nầy là chôn ngay dưới mồ nhà vua, và nhà vua có giậy chỉ khi nào nước nhà thật gặp cơn nguy ngập mới mở ra thôi. Trước miệng kho vàng có hai cánh cửa sắt dày 4 tất tây. Ngày nay phải dùng đến chất nổ mà đốt phá mới nổi. Theo các tin của chính phủ thì trong kho nầy có 3 triệu bạc Đức, giá là 40 triệu tiền Pháp. Trong kho lại có vàng thoi, bạc thoi và bạch kim trị giá cũng được 135 triệu quan.

ĐỀN CỦA GUGSA BỊ PHÁ

Paris, 8 nov. — Trên mặt trận Tigré đi vào Makallé quân Ý đã trông thấy cảnh thảm đạm của thành nầy. Quân lính và một phần đông dân sự đã bỏ đi sau

(Xem tiếp trang 4 cột 3)

Chánh sách tiền tệ mới của Trung-hoa

Thượng hải, 6 Novembre. — Tuy rằng ông Ariyoshy đã cải chính cái tin rằng Anh vay tiền của Tàu, nhưng báo giới Nhật cũng tỏ thái độ bất bình đối với cái điều quyết định về tài chính của Nam-kinh. Báo Nhật cho rằng chính sách tài chính của Nam-kinh là chịu ảnh hưởng của Anh, và công kích chính sách nầy, nói: «Nước Anh muốn làm nước Tàu trở nên một nước Ấn-độ mới; Anh nhạo mạ chủ nghĩa Nhật ở Tàu».

Đông-kinh, 6 nov. — Một người Nhật xem xét tình hình cho rằng những tin tức về cuộc lập trung tiền tệ ở Trung-hoa sẽ làm cho Nhật phản kháng, vì sẽ giảm bớt ảnh hưởng kinh tế của Nhật, và ngăn trở cuộc thiết lập một chính phủ tự trị ở phía Bắc Trung-hoa. Trước ngày xảy ra cuộc ám sát ở Nam-kinh, Ủông-tinh-Vệ đã cho tổng lãnh sự Nhật là Suma biết rằng Ủông không thể tiếp tục chánh trị điều hòa vì có cuộc xâm lấn của Nhật ở miền Bắc.

Hương-cảng, 6 nov. — Chính phủ Quảng châu cũng theo một chính sách của Nam kinh cấm dùng bạc thiệt. Các tư nhân có bạc thật phải đem nộp tại chính phủ, người nào bắt được có trữ cất bạc thiệt sẽ coi như phạm tội «phản quốc». Quảng đông ngân hàng được phép phát hành bạc giấy.

Via Đông-kinh 6 nov. — Ở Bắc-kinh có tin cho các báo hay rằng Thị trường đã hạ lịnh cấm tài chất bạc. Ai trái lịnh sẽ bị tử hình. Cũng có lịnh cấm Trung-ương ngân hàng và Giao thông ngân hàng tài chất bạc thiệt về Bắc-kinh. Thị trường Quảng châu cũng cấm tài bạc thiệt.

1.200 người đưa xe thổ mộ làm reo

Nghề xe ngựa trong Hanoi, là một nghề cổ, gần đây bị xe điện và xe đò chiếm thế lựa, nên kẻ đeo đuổi nghề ấy rất vất vả.

Đã làm ăn khó mà còn bị thuế cao và luật nghiêm, anh em đã nhiều lần phàn nàn. Ngày 3 November vừa rồi, tại Bẩ-điểm và Hồ-môn, độ 400 người đưa xe thổ mộ bỗng không chở khách, rồi anh em đưa đơn xin mấy điều:

1°) Xin bớt phạt gắt gao.

2°) Cho phép chở đủ 2 bên bổ xe.

3°) Xin cho đậu tại bến xe cũ

4°) Những xe cũ [illegible] được phép chở như xe mới.

Vụ nầy xảy ra, ông chủ quận Hồ-môn có hứa sẽ điều đình.

...

Thấy bọn đồng nghiệp của mình ở Bẩ-điểm, Hồ-môn làm reo, 800 anh em xe thổ-mộ ở Ba-queo, Quán-tre, Chợ-cầu, Phú-thọ, Hành-thông, Tân sơn nhứt, Bodi cựt, Cầu chữ cũng làm reo để yêu cầu sửa đổi sự phạt gắt gao.

Quan chủ tỉnh Gia định Boriaud cùng 2 quan chủ quận Gò vấp và Hồ môn có hứa sẽ làm cho anh em vừa lòng.

Bởi có tin anh em được vừa lòng, nên đã cho xe chạy.

Hội đồng Dân-biểu Trung-kỳ

(Tiếp theo số trước)

Ngày thứ năm, 11 Octobre
Buổi chiều

Chiều nay là dành để tranh luận các đơn thỉnh cầu.

Đại hội đồng buổi chiều có quan Đại diện hai chánh phủ: quan Thượng Lại Thái văn Toản và quan cố vấn Dubasty, qua để trả lời về các điều thỉnh cầu.

Ông Cảnh đọc lại tờ trình buổi mai, trong ấy ông nói đã chia các thỉnh cầu ra 3 hạng... và có rút bỏ hết 5 đơn thỉnh cầu. Ông kết luận:

— Các đơn thỉnh cầu nầy là bày tỏ cái lòng ham học, ham phấn khởi của dân thôn quê mà không mất lòng tôn kính hai chính phủ.

Ông Quảng. — Bây giờ chính phủ chỉ trả lời qua, sau sẽ xét rồi trả lời sau.

Trái với năm ngoái viện đọc các đơn thỉnh cầu, quan đại diện trả lời, hoặc bàn cãi qua lại... năm nay quan cố vấn Dubasty tự đọc các đơn thỉnh cầu dịch ra pháp văn, rồi thì trả lời một câu vắn tắt:

— Việc ấy sẽ xét.

— Việc ấy đương xét.

— Việc ấy không thể được.

— Việc ấy thuộc về phủ Toàn-quyền.

— Việc ấy thuộc về sở Kiểm-lâm... Thương-chánh... hoặc...

— Việc ấy đã xét rồi

v. v... v...

Nói tóm một câu, nói là tranh-luận, nhưng thật ra Viện chỉ họp lại để nghe qua mấy câu vắn tắc của quan đại diện thôi. Vì thế mà năm ngoái cuộc xét thỉnh cầu kéo đến hơn một ngày, mà năm nay không đầy hai giờ đồng hồ mà gần một trăm là đơn thỉnh cầu đã «xét» rào!

...

Sau khi xét các thỉnh cầu, trong viện lại xảy ra một việc...

Ông Quảng xin viện hãy đứng im trong một phút để tỏ lòng thương tiếc một vị cựu thủ tướng của nước nhà là cụ Quận-công Phước-môn đã quá vãng.

Ông Tùy. — Tôi hết sức phản đối việc nầy. Vì lúc cụ Quận tạ thế, ban thường trực cả là ông Hà-Đăng và tôi (ông Quảng vắn vẳng mặt) đã thay mặt cho viện mà đi phúng điếu rồi. Ngày nay viện còn nói chuyện niệm tình với cụ Quận, thì ra viện không nhận ban thường trực cả sao?

Ông Vinh. — Ông Tùy không nói cho viện biết, và chúng tôi cũng không rõ trong bức trướng đi cho cụ Quận viết những chữ gì.

Ông Tùy. — Nếu vậy tôi sẽ bỏ phòng mà ra ngay.

Có tiếng nói: — Ông cứ ra đi, ra đi...

Ông Tùy mở cửa viện ra ngoài....

Trong phòng các ông Dân biểu và các quan Đại-diện chánh phủ đứng giậy, nín thinh trong một phút. Xong, quan Thượng bộ Lại tỏ lời cảm ơn viện đã nghĩ đến cụ Nguyên thủ-tướng.

...

Ông Cảnh đem ra mấy kiểu huy hiệu Dân biểu mà nói:

— Năm ngoái viện chúng ta đã bàn về chuyện làm huy hiệu Dân-biểu. Tôi đã mượn thợ vẽ ra mấy kiểu; xin anh em đồng việc lựa một kiểu. Huy hiệu ấy chúng ta sẽ đeo vào giữa cổ, để nó khác với huy chương và thẻ bài...

Ông Thụy tỏ ý bi quan:

— Trước không có huy hiệu ấy cũng vậy, nay có, thêm tốn. Lại sợ có người lợi dụng mang nó vào cửa công mà lo việc riêng.

Có một ông Thụy nói, nhưng viện cũng bằng lòng lựa một kiểu. Thế là rồi đây các ông Dân-biểu sẽ có ...bài!

...

Ông Giáo. — Xin tờ thỉnh cầu nào mà chính phủ chưa trả lời (tưởng như tờ nào cũng chưa trả lời hẳn cả! — Ph. v.) thì xin ban thường trực hết lòng làm thế nào cho có kết quả.

Ông Quảng. — Xin làm cho có kết quả hết thì tôi làm không kham!

Ông Vinh chất vấn ban Thường trực cả.

(Xem tiếp trang 3 cột 4)

Cái sổ «Bác sĩ» đáng ghê của người Nhật Bản

(Cả các môn có trên vạn người)

Ở xứ Việt Nam ta, học tây đã nửa thế kỷ mà không được ban nhiều Bác sĩ chuyên môn, đem môn học sở đắc giúp ích cho công cuộc lợi chung; nay những người có bằng nọ bằng kia lại có tiếng than van «thất nghiệp»!

Muốn biết trình độ một quốc gia dân tộc cao hay thấp, có thể bằng theo số học nhiều học ít làm tiêu chuẩn, mà ở đời chủ nghĩa tư bản nầy, hạng «Bác sĩ» lại là đại biểu cho giai cấp tối cao trên nền văn hóa trong thời đại ấy (vì bọn nghèo không đủ tiền học). Hãy xem con số «Bác sĩ» ở Nhật bản.

Nhật bản Âu hóa — nhứt là theo nước Đức — mới trong thời kỳ vãn vãn 50 năm nay mà thành hiện rõ ràng, ai thấy cũng trông thấy. Theo bản điều tra từ năm Minh-Trị 21 đến tháng 3 năm nay (1888—1935), trong 37 năm mà số Bác sĩ của họ có đến 10.134 người. Tựu trong số chuyên môn:

Y Bác sĩ, nhiều nhứt là	7.755	người.
Công, chiếm thứ hai	708	»
Lý khoa Bác sĩ, thứ ba	529	»
Nông » » » » tư	318	»

Thế là Y, Công, Lý, Nông, bốn khoa ấy chiếm trong toàn số đến 80% người, học chuyên môn nhiều như thế, trách nào các công cuộc thuộc về những khoa ấy không tấn bộ một cách lạ thường, và toàn là «Hiện đại hóa»?

Nói riêng về khoa thuốc:

Được học Bác sĩ	90	người
Làm y học »	53	»
Y học »	34	»

Tổng kê mấy hạng thực dụng khoa học chuyên môn, nhân tài có đến 9.487 người; còn về phương diện xã hội, khoa học, Nhật bản là nước «Pháp trị tinh thần» có tiếng trên thế giới:

Pháp học Bác sĩ có	289	người
Văn học »	299	»
Kinh tế »	43	»
Chánh trị »	2	»

Xem bản thống kê trên, ta phát kiến một điều là người Nhật học chuyên môn thực dụng nhiều, còn học chánh trị rất ít. Có lẽ vì học thực dụng nhiều nên được giàu mạnh. Còn người Nam học gì cũng quay về chánh trị. Nghiệm như thầu khoán cũng xoay ra làm chánh trị, bỏ sự khoa nầy khoa kia cũng làm chánh trị! tài gì mà chẳng tên mạt!

Thực dụng

Đã có đạo sắc lịnh sụt 10°/. các phố buôn bán

Trong 300 đạo các lịnh mới ban hành đăng trong Quan báo bên Pháp ngày 31 Octobre vừa rồi có đạo sắc lịnh buộc các phố cho nhà buôn, kỹ nghệ gia hay thầu công gia ở thuộc địa phải sụt xuống 10°/.

https://tieulun.hopto.org

LUẬN-ĐÀN

KHÔNG CHỈ HỌC SANH Ở PARIS

(Cảnh khổ của học sinh con nhà nghèo)

Báo «Đuốc nhà Nam» số 1711 ra ngày 16 Octobre có bài : «Cảnh đói khát của học sanh ở Paris», thuật rõ tình cảnh học sinh ta sang học bên Pháp. Về đoạn giữa có chia 3 hạng:

1) Hạng giàu sang chơi nhiều hơn học.

2) Hạng vừa học vừa chơi.

3) Hạng chỉ lo cắm cúi học mải.

Chia từng hạng rồi, tác giả lại giải rõ: Hạng giàu sang chơi nhiều hơn học có đến 99 phần trăm ; tuy họ chơi nhiều hơn học chớ lúc về xứ, phần nhiều cũng có bằng nọ bằng kia ; nhưng ta nên hiểu rằng học có bằng cấp với học giỏi là 2 sự khác nhau....

Còn hạng vừa học vừa chơi thì trong có nhiều người thông minh học giỏi, chẳng những cuối năm thi đậu, mà lại đậu nhứt nhì, được ban giám khảo (Jury) khen. Tiếc rằng phải chi mấy anh đừng chơi thì họ trở nên nhà thông thái chẳng mà.... Nhưng mỗi người đều có một cái bản năng riêng, chứng như có dị chơi vậy mới học được chăng...(?!)

Đến hạng sau nầy mới đáng thương và đáng phục.

Mang tiếng ở Paris mà hỏi thiệt không biết cái thú vui Paris là gì. Làm gì có tiền đi xem cặp giò của cô đào Mastingnett ở Follies Bergères, đi xem các cuộc đánh vợt của Cochet, Tilden.... Ban đêm đã cắm cúi đọc sách mà ban ngày phải đi làm hết sức khổ để kiếm một miếng bánh mỳ khô.... Nói tóm, dầu vất vả đến thế nào, miễn có đủ tiền để làm cho cái dạ dày đỡ buồn đặng có thể học thêm, thì anh em đều làm cả....

Đọc bài trên nầy, ai có lương tâm để ý đến tiền đồ thanh niên sau nầy, cũng ngậm ngùi cho số phận hạng học sanh thứ ba nói trên. Vì hạng thứ nhứt, họ học vừa chơi, cái đời sống của họ đã có chỗ nương dựa, dầu không học, họ cũng không đói, lại sung sướng như cây ở trong bóng râm, chả nói làm gì.

Đến hạng thứ 2, không được sung sướng như hạng trên, song cũng vào hạng khá và có tánh trời phú thông minh ; không nói việc lợi hại cho đời, mà chỉ nói riêng về cá nhân, còn là «hạng trung», nên hay hư, tự họ chọn lấy.

Duy hạng sau là hạng học sanh nghèo mà ham học kia, tình cảnh thật là đáng tội : Muốn học mà bị cái dạ dày cần rứt, không ngồi yên được, phải đem sức ra làm việc vất vả để có tiền mà học ; vất vả không từ, cái cảnh eo sặt ấy, nào ai biết tới !

Mà nào chỉ học sanh sang Pháp có cái trạng huống so le ấy. Chính ở trong nước ta, không nói trường lớn, chỉ trong trường sơ-học, tiểu học, cảnh tượng ấy cũng thấy rõ ràng.

Cũng là tuổi ấy, cũng vào lớp học ấy, mà vì cái cớ nhà nghèo, đến tiền xin giấy khai sinh, đưa đơn vào học, không tiền mua tem ! Sau khi vào rồi, nào tiền giấy, tiền mực, mua sách, phải đủ đồ dùng theo như mấy cậu con nhà giàu ! Rồi quần áo, nón mũ, gắng theo cho kịp chúng bạn, mà tiền không có, cha mẹ phải chạy quáng ! Đa số chạy không ra, đành phải để con em ngó chúng bạn mà buồn tênh !

Đấy là nói sơ về lớp sơ-học tiểu học mà con nhà nghèo đã thấy khó theo, chưa nói lớp cao.

«Nghèo hèn là trời dành cho người nên», câu ấy về đời nào, chớ ở đời mới nầy, trăm người đến chín mươi mấy người không theo được. Song lại có câu : «Trong bọn cao lương không nhân tài», thì ở thời nào cũng thấy đúng.

Bạn con nhà nghèo ta nên gắng lên !

Bạn nghèo

VIỆC TRONG NƯỚC

Nỗi khổ của lưu học sinh trường C. Đ. T. H. Vinh

VINH — 35 lưu học sinh tại trường Cao đẳng tiểu học, quan đốc trường đã hết sức vận động, mà nay chỉ được sắp thầy 23 người. Vì họ trọ ở ngoài có phần rẻ hơn nhiều. Hiện nay tuy giá ở dọc-tài có rẻ hơn trước, song đối với kinh tế nầy vẫn nặng cho con nhà học trò lắm. Đã vậy mà chủ thầu cơm lại hám lợi không theo đúng chương trình : cá mắm nhiều khi mua đồ ươn, học trò phàn nàn.

Hiện có nhiều học sinh muốn xin ra mà quan trên không cho phép.

P. V.

Dụ về việc giảm tiền nhà

Sắc lịnh giảm tiền nhà đã ban hành ở Đông-dương mà nhiều chủ nhà không chịu giảm, làm người phàn nàn. Nay đức Bảo đại cũng đã có dụ như dưới nầy :

Điều thứ nhất. — Kể đến từ ngày tuyên bố đạo Dụ nầy, phàm những người có nhà cho thuê để ở, hay để làm các nghề nghiệp, ở khắp trong địa hạt Trung-kỳ, đều phải giảm giá 10%.

Điều thứ hai. — Phàm những nhà đem cầm hay đem thế nợ, lấy tiền cho thuê gán vào lãi nợ, thì theo điều thứ nhất trên nầy, kể từ ngày tuyên bố Dụ nầy, cũng phải giảm tiền lãi nợ ấy xuống 10%.

Điều thứ ba — Phàm người chủ nhà, hay người chủ nợ nào, không tuân Dụ nầy hoặc kiếm bất cứ là cách nào khác để tăng số tiền thuê, tiền lãi ấy, thì sẽ phải phạt từ 1 tháng đến 6 tháng tù hay phạt tiền từ 10 đến 60 đồng.

Lời cảm tạ

Chúng tôi xin kính lời cảm tạ các cụ, các quan tây nam tỉnh Hà-Tĩnh, các quan vào thăm, nhà lại và hàng đội hạt Nghi-xuân và thân bằng cố hữu đã có lòng chiếu số gửi lời chia buồn, cho đồ phúng điếu, và đến giúp đỡ công đi đưa linh cửu phụ nhân, huynh trưởng chúng tôi là :

ông HỒ-THÚC-NHƯƠNG

Hồng-lô-tự-thiếu-khanh

Tri-Huyện Nghi-xuân

Tạ thế ngày 20 tháng 9 năm Bảo Đại thứ 10 tại tư thất huyện Nghi-xuân tỉnh Hà-tĩnh

Trong lúc bối rối có điều gì sơ suất xin các ngài lượng thứ.

Chánh thất vị vong-nhân :

PHẠM-THỊ-THUẬN

Đệ : HỒ-THÚC-CHINH

HỒ-PHI-THƯỚC

và tang gia đồng bái tạ.

Bát xâu sang năm

QUẢNG-NAM. — Nhân dân ở phủ Tam kỳ, vụ thuế và xâu tư ích năm nay, vừa lo xong, tiếp đến việc dập đập Xuân-lộc (tổng Vinh-Quí), dân mấy tổng gần đập (Chiên-Đàn, Vinh-Quí v. v.), ai có đói cho ruộng đều phải đi đắp. Hiện nay, tổng Chiên-Đàn, thấy có trù của Chánh-tổng sức dân đi xâu tư ích lại nữa (làm tại chợ mới Tam-kỳ).

Lúc nầy đương kiếm ăn cho kịp vụ gặt, mùa cấy, mà đi xâu sang năm thì nghiệt quá ! Vụ nầy gặt quan hệ cho sự sống của dân quê, bỏ qua một ngày là cái đói cả năm.

Mong quan trên hoãn xâu cho ngày mùa nầy.

Dân cày

Bạc đã thâu, sao chợ chưa tu bổ ?

QUẢNG-NGÃI. — Tại đồn Kiểm-lý Minh-Long, mấy lâu nay có lập một cái chợ, để cho nhơn dân vùng ấy có chỗ nhóm họp buôn bán. cứ 2 ngày nghỉ, thì nhóm một ngày, số người đến họp chợ rất đông.

Chợ nầy từ lúc giờ vẫn không có thâu thuế, vì quan Công-sứ Quảng-Ngãi, cốt khuyến khích người mình lên buôn bán, miễn mọi cho được đông, nên tha thuế chợ ấy. Tuy vậy, mấy năm trước kia, người trùm chợ có liềm góp bạn hàng bỏ ít người nhiều, để tu bổ lều chợ. Năm nay quan Công-sứ có sức cho quan Kiểm-lý Minh-Long, sẽ thâu số bạc tư ích là 1$20 để tu bổ chợ, chớ không được liềm góp của bạn hàng, còn người quét dọn chợ mỗi ngày cũng lấy công tư ích. Vậy mà hiện nay chợ ấy chưa thấy tu bổ, nên lều chợ dơ bẩn, bạn hàng không thể ngồi buôn bán trong chợ được, phải ngồi tràn ra đọc đường quan, nghe có nhiều người than phiền.

L. b. Kh.

Vụ mất trộm sao lý trưởng không chịu đứng vi bằng ?

KHÁNH-HÒA — Nhà ông Cao-minh-Xuân, ở làng Ba-Hà, tổng Hà-ngoại, phủ Ninh-Hòa, đêm mồng 4 tháng 10 ta nầy, ông ấy đi vắng, bị kẻ trộm lấy mất đồ đạc và quần áo đáng giá trên 3u500.

Vụ trộm phát ra, nghe là, em ông tên là Hoàng, chạy theo nạp bắt, kẻ trộm mà không kịp. Chạy đến điểm canh là tiếp cứu, song chỉ là với cái điểm không tối mù, chẳng thấy người dân canh nào. Đành mở lên cũng chẳng thấy dân canh, duy có Nguyễn Tin tức Trốc và Cao-minh-Phong ở gần chạy đến cũng thấy rằng điểm không có người dân canh nào. Cách 15 phút, lý trưởng, hương việc đến nhà ông Xuân hỏi vợ ông qua loa rồi bỏ về, không xét hỏi tang vật gì cả.

Đến ngày mồng 8, ông Xuân về nhà mới bàng cận hỏi lại. Hoàng thưa rằng có làm tờ vi bằng, bàng cận có đứng mà lý trưởng không chịu đứng. Bắt sẽ tang vật của kẻ trộm đánh rơi lại và quần áo chúng nó bỏ dọc đường mà bàng cận gặp được, ấy vậy mà lý trưởng không nhận. Lại nghe đâu còn vậy động lập tờ vi bằng cho dân đứng nói rằng đêm ấy điểm có rất dân canh.

Nghe câu chuyện rõ, ký giả đăng lên báo để cung cho nhà chuyên trách sự xét đoán được phân minh và trừ kẻ trộm đạo một cách nghiêm hơn, sau lại muốn biết lý trưởng làng Ba-Hà có ý đồng tâng với bọn ấy không ?

X.

THUỐC SÂU ĂN RĂNG

Hiệu THÔNG-HOẠT QUẢNG-TRỊ

Giá 0$14

Rất thần hiệu

Hội-đồng Dân-biểu

(Tiếp theo trang 1)

Ông Tây. — Xin ông Tổng-thư-ký ban Thường trực cắt trả lời hộ.

— Tôi không giám — ông Nghị-trưởng đương kim, nguyên Tổng-thư-ký ban thường trực cũ, lễ phép trả lời — Việc gì của ban thường trực làm mà có giấy tờ minh bạch, thì các ngài có thể đến bàn giấy của ban thường trực mà xem xét. Còn như các việc khác vẫn làm lần lần. Phàm ở đời muốn làm việc lâu dài, thì không thể làm trong chốc lát mà được. Vì như xây bức tường, làm một tòa nhà cũng cần phải làm lần lần, huống là việc của Dân viện, như việc giáo-dục và các việc to lớn khác.

Đến đây là xong công việc của hội đồng Dân biểu năm 1935.

Buổi bế mạc 12 Octobre

Chiều nay là buổi bế mạc. Nghi vệ cũng như buổi khai mạc. Tại ghế chính phủ có quan Đổng lý văn-phòng tòa Khâm, đại diện cho quan Khâm-sứ, quan Thượng Lại Thái-văn-Toản Khâm mạng, quan Cố-vấn Dubasty, các quan Thượng Phạm-Quỳnh, Hồ-đắc-Khải, Bùi-bằng-Đoàn. Quan Thượng Công-tác Lê-nghi Tôn-thất-Quảng, và quan Thượng Xã-dân kinh-tế Nguyễn-khoa-Kỳ vắng mặt.

Các quan Tây Nam và các người ngoài đi dự buổi bế mạc nầy cũng ít hơn buổi khai mạc nhiều.

Ông Viện-trưởng Phạm-văn-Quảng đọc bài diễn văn bằng quốc âm, ông Lê-thanh-Cảnh đọc bản dịch ra pháp văn.

Quan Thượng bộ Lại đọc bài diễn văn bế mạc, quan viên ngoại Trần-ba-Lỵ đọc bản dịch ra Pháp văn. (1)

Xong hai bài diễn văn là xong buổi bế mạc.

(HẾT)

Phái viên

(1) Các diễn văn nầy đều đã có đăng trong các số báo trước.

Bị bắt về vụ giết Giáo Mân

Thân-văn-Lương tức Đồng-Minh, tức Kỷ-Nghiêm ở huyện Can lộc (Hà tĩnh), vừa bị bắt hồi 7 giờ chiều hôm 1er Novembre tại đồn Can-lộc, ngay khi anh ta ở Nhatrang về thăm nhà và lên trình diện quan đồn, vì có can việc giết giáo-Mân ở đồn Can-lộc năm 1931.

Vụ án mạng nầy, thủ phạm chính là viên quan đồn Can-lộc trước kia, nhân bày chuyện vu báo với quan Công-sứ Hàtinh rằng viên quản đồn ấy theo C. S. Sau khi quan Công sứ khiển trách, thì viên đồn Can lộc cùng một tên đội tây vác súng đến đánh giáo Mân. Đánh một mẻ nhừ tử rồi kéo về đồn đánh thêm và thả tù phạm ở đấy cho ra đánh nữa. Đến nửa đêm, giáo Mân tắt nghỉ chôn ngay trước cửa đồn.

Sau khi quan Công-sứ và quan thầy thuốc về khám nghiệm tử thi được mấy ngày thì viên đồn và viên đội tây bị đổi, lại lên viên đồn bị đổi ra tòa án Hanoi truy vấn.

Trước quan dự thẩm, viên đồn có khai cho Kỷ Nghiêm hợp sức với mình đánh giáo Mân vì khi ấy Nghiêm còn phải giam tại đấy. Việc lôi thôi đổi đi đổi lại, tòa án lại hoãn để xét thêm, đến nay mới xử lại, có lẽ chuyện nầy tất nào rồi cũng liền kết. Hiện Kỷ Nghiêm đã bị hai tên linh khố xanh giải ra Vinh hôm 2 Novembre để đến ngày hôm sau sẽ giải ra Hà nội.

Phóng-Viên

Cuộc thi Canh-nông và hội chợ Thanh-hóa

(Tiếp theo)

Đức Bảo đại tại lò rượu Nam đồng ích

Được tin trước rằng ba giờ chiều hôm nay Hoàng thượng sẽ đến thăm lò rượu Nam đồng ích thì 2 giờ rưỡi tôi đã theo đi xem. Giọc đường lính cầm canh phòng rất nghiêm nhặt. Ngoài cổ lính ở Thanh ra lại còn có lính sen đầm Hanội vào giữ trật tự nữa. Con đường từ hành cung lên nhà Nam đồng ích cấm người và xe tay qua lại. Tại lò rượu bày đặt cũng dụng công lắm. Giữa nền đều có rải chiếu và trên các đường hạ nhà đều lót là đũng đình. Một phòng giữa để tiếp Hoàng thượng cùng các quan chức có bày một bộ salon lối cổ và hai bên đều đặt ghế để cho các quan chức ngồi. Trước bộ salon có một cái bàn để mấy chai rượu mùi và một ít ly uống rượu. Chung quanh mấy cây cột đều làm thành bệ để bày rượu, mà toàn là rượu trắng 40 phân. Các nhân viên trọng yếu sở rượu N. Đ. I. và toàn ban thường trực viện dân biểu Trung kỳ (1) đều có mặt tại đấy. Ông Phạm văn Quảng, viện trưởng và chủ Nam đồng ích bận lễ phục tây, ông Lê thanh Cảnh cũng bận lễ phục tây, còn ông Nguyễn đơn Quế bận áo màu xanh thường. Ngoài ban thường trực ra còn có nhiều ông dân biểu tỉnh Thanh và ba ông ở Nghệ ra dự hội chợ nữa.

Một ông dân biểu ở Nghệ cùng tôi trông thấy nhau, vồn vã nắm tay nhau. Tôi liền hỏi : Té ra ngài có ra xem à ? Ông liền gật cho biết rằng là đồng ý với viện đi quan sát hội chợ để xem Canh Nông kỹ nghệ và thương mãi nước mình và để sang năm ông sẽ hết sức vận động cho ở Vinh sẽ có hội chợ. Thì viện dân biểu cũng chú ý đến hội chợ lắm, cam có phải cốt gì hội tư Nam đồng ích du chủ ban thường trực dân viện là chủ cả lò nấu rượu mặc lòng.

4 giờ kém 15 phút, Hoàng thượng mới đến, đi cạnh ngài có quan Khâm sứ Graffeuil cùng các quan tây tùng sẵn kể trên. Quan Công sứ Lagrèze và quan Tổng đốc Ưng Uý ở Vinh cũng có ra đi hộ giá. Các viên chức sở Mật thám Hanội vào có những ông: Lasèque, Pieotôt Bget và ở Vinh ra có những ông : Humbert, Martin và ông Ronan ở Hàtinh.

Hoàng thượng vào sở rượu một chốc thì ông Trần bá Vinh chủ lò rượu (Sau khi ông Quảng trúng cử viện trưởng thì từ chức quản lý N. Đ. I. và sau khi ông Vinh hỏng các chân trong viện thì giữ chức quản lý Nam đồng ích thay ông Quảng), giữa Hoàng thượng đi xem khắp các nhà : nhà chứa rượu (magasin), nhà ủ men (maussera tion) rồi sang hai cái lò nấu, một cái theo lối cổ đốt bằng củi và một cái theo lối mới chạy bằng hơi và nhà đóng chai (boutaillage). Đi đến đâu đều có ông Trần bá vinh đi dẫn đường. Xem xong các nơi, ông Vinh lại dẫn Hoàng thượng về sở ngoài. Sau khi Hoàng thượng đã yên tọa ở ghế giữa, một bên quan Khâm sứ Graffeuil và một bên quan Công sứ Thanh hóa Goisa, rồi thì ông Vinh đọc diễn văn đại khái cảm ơn Hoàng thượng, các quí quan và kể sự nghiệp thành lập hội Nam đồng ích. Ông có kể rằng Nam đồng ích đã phá bỏ được chế độ độc quyền của nhà tư bản ! và đang sắp được nhiều người chuyên nghề nấu rượu có chỗ làm ăn !... Sau lời ông Vinh, trong nhà có vẻ im lặng, Hoàng thượng không nói gì và quan Khâm cũng ngồi im. Ông Quảng là khô tư dưới nâng mấy cốc rượu dâng lên, dâng cay hay ngọt, Hoàng thượng cũng nếm một tý. Quan Khâm cùng các quan đều nếm mỗi người một tý. Rồi Hoàng thượng đứng giậy đi ra lại cái bàn có sắp bánh ngọt và nước. Ai cũng đều thấy Hoàng thượng nhấp chút rượu và nếm trà trong cái nhà chật hẹp kia ! Nhà đã thấp lại chật, gia đã người lại đông nóng đến nỗi ngài ngự dầm hết cả mồ hôi, quan Nghị lễ Bửu Thạch phải lại quạt. Đúng 5 giờ Hoàng thượng ở lò rượu Nam đồng ích ra liền đi thẳng xuống cửa bể Xâm sơn

(Xem qua trang 3 cột 4)

NHÀ VIỄN - ĐỆ

MỞ MANG THÊM NHIỀU BỀ

Bấy lâu nhà Viễn - Đệ có nhánh hàng KHUYNH-DIỆP gồm dầu Khuynh-Diệp, Kẹo ho Khuynh-Diệp, dầu Cù-Là Hội-Thiên và các thứ nước hoa dầu thơm.

Nay thêm một nhánh hàng VéDé, gồm nhiều món, toàn thứ rất cần thiết cho mọi người, bán khi nào cũng phải mạnh, phải nhiều.

Một nhà đại lý bấy lâu bán hàng KHUYNH - DIỆP kể hàng trăm hàng nghìn bạc, thời nay bán thêm một nhánh hàng VéDé nữa, phải kể số muôn mà lên.

Khi viết thơ hỏi thể lệ làm đại lý, nhớ nói rõ muốn nhận hàng nhánh nào hoặc cả hai nhánh. Xin tùy sức mà nhận, mà chúng tôi cũng tùy sức mà giao.

Hiệu VIỄN-ĐỆ

Ở Bến-Ngự HUE

Giây nói: 87

MARQUE DÉPOSÉ

Đơn vẻ cách điều trị gởi biếu không cho ai muốn biết.

THUỐC LẬU

HIỆU CHỮ THỌ

CHUYÊN TRỊ

Bệnh lậu, lậu nhiệt, đái ra mủ.

Mới mắc hay lâu năm

Không hại thận, Không hại đường sinh dục.

Một ve 0$60

Hỏi lại : Các nhà Đại-Lý Thuốc chữ Thọ Dầu chữ Thọ Dầu Tứ Qui ở các tỉnh

Nhà Thuốc VĨNH - THỌ TOURANE

Đàn bà đau bụng máu, kinh huyết không đều, nên không thai nghén

NGUYÊN NHƠN VÊ NỘI THƯƠNG KINH HUYẾT

Nên điều trị bằng thuốc { N° 37. — BẠCH-PHỤNG-ĐIỀU-KINH-HOÀN / N° 7. — SONG-LIỆU-ĐIỀU-KINH-BẠCH-ĐÁI-HOÀN

A — Kinh kỳ một tháng rưỡi hai tháng có một lần là bởi tử cung lạnh và đồng những đàm độc nhiều, nên khi giao cấu Dương-tinh xạ vào bị tử cung lạnh và đàm độc ngăn trở Âm-tinh, nên Âm-tinh không thừa tiếp Dương-tinh, làm cho Dương-tinh phải rớt ra không đậu thai.

B — Kinh kỳ một tháng có hai lần, hay có sụt 5-7 ngày là tại kinh huyết hư nhiệt, trong tử cung nóng, nên khi giao cấu Dương-tinh xạ vào tử cung mà tử cung không nở, nên Âm-tinh không thì hóa mà không thai nghén.

C — Hoặc bởi khí huyết suy kém hai sợi giây chằng yếu. Tử cung yếu, người đờn bà xuân tình không động, ít ưa sự tình dục, mỗi lần giao cấu không mảng nguyện, Tử cung không nở, Dương-tinh xạ vào đi trợt ở ngoài, thành ra không thai nghén.

Bởi ba cớ kể trên làm cho kinh huyết không điều, khi trồi, khi sụt, tháng có tháng không, đau thắt ngang lưng, lưy chưn nhức mỏi, ăn ngủ ít, nhứt đầu chóng mặt, đá dượi như tuồng làm biếng, trong mình bần thần mệt nhọc, gương mặt xanh xao, hoặc có hoành đen xanh con mắt, hoặc có huyết trắng đục đục mà lỏng, hãy trường phục SONG LIỆU ĐIỀU KINH BẠCH ĐÁI HOÀN N. 7 là thuốc đại bổ huyết, các bịnh đều hết, kinh nguyệt đặng điều và có thai nghén, người bình thường không bịnh cũng nên dùng đặng cho bồi bổ sức lực.

Hoặc có người khi gần tới đường kinh hay đau bụng, hay là đương có đường kinh mà đau bụng, huyết điều ra ít, uống 1 chai BẠCH PHỤNG ĐIỀU KINH HOÀN hết đau bụng, huyết điều ra nhiều và sắp đường kinh, khi hết đường kinh rồi, trường phục trở lại SONG LIỆU ĐIỀU KINH BẠCH ĐÁI HOÀN, cứ mỗi kỳ thấy kinh đều uống một chai BẠCH PHỤNG, uống như vậy trong 3 kỳ, chứng đau bụng hết, kinh nguyệt điều và có thai nghén.

Hoặc có người thường thường trong bụng có cục máu xấu trừng lên trừng xuống, bò qua bò lại, đau bụng dữ dội lòng tức nơi ngực lên nằm chẳng tháng mà không hết, cứ ít bữa hết, ít bữa đau, hình vóc gầy ốm, trường phục BẠCH PHỤNG ĐIỀU KINH HOÀN cục máu tiêu hết, đau bụng hết dứt, kinh nguyệt điều, có thai nghén.

Thuốc Song liệu điều kinh Bạch đái hoàn và Bạch phụng điều kinh hoàn (mỗi hộp 5 hoàn), giá 0$80.

Xin quí ngài có mua thuốc, hãy nhìn cho kỹ thuốc của Y-học-Sĩ VÕ-VĂN-VÂN THUDAUMOT chế ra, hiệu chẳng nhỏ cho đời mới khỏi lầm lộn những hạ nhơn bông tối mà thế lợi.

Nhà thuốc VÕ-VĂN-VÂN — THUDAUMOT

CHI CUỘC : Saigon, Gialinh, Tourane, Haiphong, Hue QUẢNG-LƯU 7, Tổng đại lý BUÊ rue Nam Giao.

UỐNG CHO THOẢ THÍCH KHI TA KHÁT NƯỚC

Antésite pha với nước là là một vị giải khát rất ngon lành, đáng vệ-sinh, uống bao nhiêu cũng không độc (dùng đã hơn 30 năm nay ở Algérie, Tunisie, Maroc, Đông-Dương, AOF., AEF. V. V.)

Làm bằng cam thảo, thạch long đảm, cùng bằng các cây thơm. Nước đã rất khát, giúp cho sự tiêu-hóa, rất bổ mà chữa các chứng sốt rét. Bởi thơm tho, lại không có tí rượu nào, uống không bớt, uống một ít là đã khỏi khát. Thật là một vị giải khát đích đáng cho các vô-nông.

Antésite đựng bằng các lọ nhỏ, pha được 20 hay 30 lít nước, bán ở các nhà bào chế, tạp hóa cùng các nhà bán đồ ăn. Nếu không mua được, thì gởi theo 5 quan cho M. PERROT-ANTÉSITE à Vetron (Ardèche) (France) rồi sẽ nhận được ít mẫu pha được 20 hay 40 lít nước mà không mất cước.

Có bán ở Huế : M. IMBERT Bào chế Centrale à Đông Pháp

TẠ-NGỌC-LIÊN Pharmacien

Route Coloniale N° 1 à NHATRANG

https://tieulun.hopto.org

Sữa
NESTLÉ
HIỆU CON CHIM

SỨC KHỎE CỦA TRẺ CON
NHIỀU CHẤT BỔ

Bao thầu cho Chính-phủ Pháp

Độc quyền bán cho các nhà thương, các nhà hộ-sinh các nhà thương binh và các trường học (Lycées) ở Khắp Đông-Dương

VIỄN-ĐÔNG TỒN-TÍCH HỘI

Của Hội vô-danh **SEQUANAISE** thành lập năm 1910 Công-ty vô danh hàn vốn 4.000.000 phật-lăng, một phần tư đã góp rồi Công-ty hành động theo chỉ-dụ ngày 12 tháng tư năm 1906 Bằng-bộ Hanoi số 419

GIÚP NHỮNG NGƯỜI ĐỀ DÀNH TIỀN

Hoa tiền hưu-trí (Tính đến ngày 31 Décembre 1934) **440.586$57** đã Hội hoàn vốn lẫy cho người đã góp).

Tổng-cục ở HANOI 12, Phố Paul-Bert. — Giấy nói số 882
Sở Quản-lý ở SAIGON 68, đường Charner. — Giấy nói số 1099

Bảng xổ số hoàn tiền vẽ tháng Octobre 1935

Mở ngày thứ tư **30 OCTOBRE 1935** hồi chín giờ sáng tại sở Tổng-cục ở số 12, phố Paul Bert ở Hanoi do ông LONG chủ-tọa, ông MOHAMED ISSOUF và ông VU-TAN đự-tọa

Những số trúng	Danh sách các người trúng số	Số tiền hoàn lại
	Lần mở thứ nhất : hoàn vốn bội phần	
	Những số đã quay ở bánh xe ra : 1.067 - 22.542.	
	Lần mở thứ hai : hoàn nguyên vốn	
	Những số đã quay ở bánh xe ra : 1.196 - 1.256 - 646 - 6.409 - 2.816 - 2.789 - 210 - 2.143 - 2.926 - 2.215 - 1.543 - 1.549 - 201 - 1.968.	
1.196-A	M. DONG-VAN-BANG, Secrétaire aux Chemins de Fer — Saigon	300$00
6.646	2) Mme DANG-THI-NANG, làm ruộng — Tân-an	700.00
»	3) M. PAUL-TAM, Organiste Eglise — Tourane	700.00
»	4) M. VO-VAN-NGUU, làm ruộng — Tân-an	700.00
»	5) M. VO-NGOC-KHUE, 200, rue Maréchal Pétain, Haiphong	700.00
23.183	M. NGUYEN-KIM-CHI, Sin-M. Thanh, Giáo-học — Thanh-hoa	700.00
19.213	M. TRAN-NGOC-DU, 30, Rue Negrier — Haiphong	700.00
24.009	M. LUU-VAN-BANG, Nghiệp-chủ — Long-xuyên	1.000.00
	Lần mở thứ ba : khỏi phải đóng tiền tháng	
	Những người có tên sau đây trúng số được miễn đóng tiền tháng kể từ ngày hôm nay cho đến khi có số thu chi. Những số đã quay ở bánh xe ra : 6-15-2.207 và 2.679 - Số 1.121-145-174-2.000-348-234-1-42.	Trị giá số Trị giá số miễn thu mỗi lần
2.123	M. NGUYEN-DUC-VINH, Thuốc — Quảng-trị	1.000$00 — 112$00
12.736	M. NGUYEN-CHI, kỹ-nghệ-gia, Trường Tây-Chay — Thái-nguyên	500.00 — 204.00
17.679	M. TRAN-DOC-THIEU, Thừa-phái ở huyện Gia-Lâm, gần Hanoi	700.00 — 104.00

Những kỳ xổ số sau định vào ngày 29 Novembre 1935 tại sở Quản-Lý ở số 68, đường Charner tại Saigon.

Hãy cần nhiều người đại-lý có đảm-bảo chắc-chắn

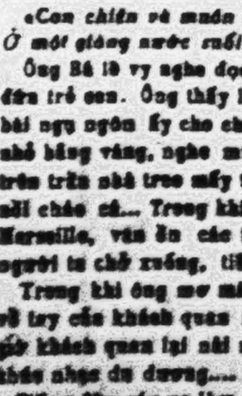

THUỐC LẬU BẢO-AN

Là một món thuốc gia-truyền, uống vào không vật vã nhọc mệt, không công phạt (đàn bà có thai cũng dùng được) và không hại tỉnh đục mà những thứ có bao miên thấy ngăn; chỉ độ năm tiếng đồng hồ đã thấy chuyển, thấy đỡ rồi chẳng bao lâu là khỏi. Thực là một món thuốc rất linh nghiệm đã được nhiều anh em chị em trong tam-kỳ ta dùng, nổi đến người tây người khách cùng công nhận rằng thuốc lậu BẢO-AN là hay.

LẬU MỚI MẮC (stat aigu) tiểu tiện tơ buốt rát lắm mủ, nên dùng số 14 ống 0$60 một vỉ. MẮC ĐÃ LÂU (stat chronique) tiểu tiện thông ít mủ hoặc vẩng đặc mới có một ít (goutte militaire) nước tiểu thì lắm vẩn (filament) nên dùng số 13 cũng ống 0$60 một vỉ.

BẢO-AN-ĐƯỜNG

15 Armand Rousseau (Ngõ chợ) HANOI

Là một nhà chuyên trị bệnh tinh, có nhân chứng hiển-nhiên và bản đồ cho đọc hoàn tín. ĐẠI-LÝ: HAIPHONG, Mai-Lịch 12 Paul Doumer, VINH, Lê-Lợi 48 Maréchal Foch, BATRI, M. Trần-Lập-Thành.

THUỐC OKASA

NGƯỜI GIÀ HÓA TRẺ

Có nhiều người vì bị bệnh yếu thận mà sinh ra bất lực, trong chính mấy anh chàng hoàn bà, đã tốn nhiều công sức, không người chữa đúng bệnh, cũng thể chỉ trong vài tuần lễ bị khoẻ mạnh như trước, bị trở nên mới. Muốn cho thể nên cần phải dùng thuốc có chất hormone mới tốt, chứ đã bị hướng theo các thứ phát vô vị chính vào cần thận. Thuốc có hormone, hiệu OKASA, giúp thêm khoẻ, chế theo chính công cách ông hoàng y LABORDE tận tụ, hao giờ cách chế chính phẩm cũng cẩn thận. Thứ thông thuốc hormone của hãng, vì vậy các ông thầy thuốc hay khuyên uống thuốc này lắm. OKASA đã giúp khiến người già, giúp thuốc khác không chưa nổi. Muốn được giải biểu chính tin cẩn về bệnh cần thận và các thứ bệnh, xin gửi thơ hỏi tại "Laboratoires OKASA, 9, Faubourg Saint-Honoré, PARIS. Serv. 37". OKASA "Tốt" cho đàn ông, "Tăng" cho đàn bà, bán tại tất cả các hiệu bán thuốc.

Ở Hanoi : *F. Dubord, Pharmacie Centrale de l'Indochine*

Tourane : Grande Pharmacie Principale NGUYEN TAO *Rue Jules Ferry*

Dùng sữa
"LE GOSSE"

Sữa « LE GOSSE » rất bổ cho tất cả mọi người : có nhiều chất kem (Crème) rất tinh khiết.

Bao thầu cho Nhà - nước năm 1932-1933

Lycées, Collèges, Maternités, Ecoles, Institut de Puériculture etc.... à Saigon.

Có bán trong các tiệm tạp hóa ở Đông-Pháp.

HIỆU GIẤY XANH : *Giá mỗi hộp* . . . . . 0$30

Đại lý :

ÉTABLISSEMENTS MORIN FRÈRES
HUÉ - TOURANE - QUINHON

VERRERIE LAMPISTERIE

MINH - PHU

78 HÀNG - BÔ
HANOI

Xưởng chế-tạo các thứ đồ dùng bằng THỦY-TINH và các hạng đèn làm đã lâu năm.

Công việc tinh xảo.

Giá bán phải chăng.

Đã nổi tiếng khắp TRUNG, NAM, BẮC

MUA SỈ TÍNH GIÁ RẤT ĐẶC BIỆT

Ai mắc bệnh khó khăn? Kinh niên?

« — Con trai tôi mắc bệnh đau phổi 3 năm, rồi mắc thêm chứng ho suyễn, tôi chạy chữa hết hơn 300 học thuốc ở khắp nơi mà vô hiệu... Sau mua *Thuốc Hen Suyễn* với *Tiên-Tửu* để cho con tôi uống thì thấy mau khỏi vô cùng. Thiệt là một phương thần được, đồng-bào nên mua dùng... *TRẦN-QUANG-TỰ Surveillant des Mines à Hòngay (Tonkin)* »

« — Bà thân tôi vì ở nơi nước độc nên mắc bệnh *đau bụng kinh niên và ho ra huyết* đã 4 năm nay, dùng đã các thứ thuốc mà không chút linh nghiệm. Nay dùng *Thuốc cổ Tiên Tửu của Quý hiệu* thì được khỏi dứt căn ngay.

TRẦN-VĂN-PHƯƠNG commerçant à Bannêthuột.

« — Tôi mắc bệnh Lao, tốn tiền tiền mà vô hiệu, nay dùng Tiên-Tửu « hợp một chai » thấy linh nghiệm lắm, nay đã khỏi bệnh rồi. *M. ĐỖ KHẮC-THƯỜNG secrétaire du Chef de canton de Quan xuyên à CAMAU (cochinchine)* » (Mắc bệnh lao chỉ uống Tiên-Tửu mà khỏi, nếu dùng thêm thuốc Ho Lao thì bệnh Ho nặng tới đâu mà chẳng mau khỏi rốt căn).

« — « Thuốc Phong của ngài quả là thần diệu lắm. Người bà con tôi mắc bệnh đã 10 năm nay thuốc tây thuốc tàu hết tiền mà vô hiệu, nay dùng thuốc *phong hải của ngài mau thấy kiến hiệu lắm. M. NGUYỄN-NGỌC-CÔN Huấn chế à PHAN-THIẾT.*

« — « Ông bạn tôi mắc bệnh *lậu kinh niên* đã 3 năm nay, dùng đã các thứ thuốc mà vô hiệu, nay dùng Tiên-Tửu và thuốc của ngài thấy hiệu nghiệm mau khỏi lắm...

Mr P. K. Cần Secrétaire à la Société Agricole à THANH-HÓA ».

« — Người nhà tôi mắc chứng động kinh, dùng thuốc *Động-Kinh* và *Tiên Tửu* thì khỏi ngay. *M. Nguyễn-khắc-Cung secrétaire à B. I. C. à QUINHON.*

Coi những lời khen đó đủ chứng rằng : Thuốc cổ Tiên-Tửu của Bảo-Dường rất thần diệu đại tài, đều là thuốc chuyên trị các bệnh khó khăn kinh niên cựu hay, gia truyền kinh nghiệm đã trên 6 đời, đều do tay thầy thuốc nổi các vị Đại-Danh-y của Bảo-Dường tự bào chế lấy, cẩn cẩn thận, vừa chóng khỏi bệnh lắm. Vậy các ngài có mắc bệnh chi, như Lậu kinh niên, Giang-mai, Di mộng tinh, Ho kinh niên, Ho ra huyết, Ho lao, Phong hải, Hen suyễn, Động-kinh, Đau mắt, Đau bụng kinh niên, Trăng nhạc, Tỉ bệnh, Ung-sưng, Đau sương, Đau lưng các bệnh Đau bụng vân vân... thì nên gửi ngay thơ về nhà thuốc ĐẠI BẢO-ĐƯỜNG 22 rue Médicaments à HANOI, *mua mua thuốc uống cho sớm khỏi đi (Vừa uống Thuốc, vừa uống thêm Tiên-Tửu hay Tiên-Hoàn thì càng mau khỏi bệnh, càng chóng mập mạnh...) Có nhiều bệnh dùng thuốc khắp mọi nơi, tốn kém, 6 trăm học mà vô hiệu, sau uống Thuốc hay Tiên-Tửu mới khỏi được dứt căn tiệt nọc... mà chẳng nên dùng các thuốc nhẩm nhí, hay sinh ra kinh niên cố tệt, đau khỏi một đời, hay là bại dương suy đọa, con cái hiếm hoi, phiền muộn suốt đời. Các Ngài ở xa như Lao-Man, Ai-lao, Trung-kỳ... mua Tiên-Tửu hay mua Thuốc thì Bảo-Dường gửi ngay, theo lối giao ngân lĩnh hóa giao được, nước phải Bảo-Dường chịu, mà các Ngài muốn hỏi gì, Bảo-Dường cũng vui lòng trả lời ngay. Ai muốn làm Đại-lý, Bảo-Dường cũng hoan nghênh.*

Nay cần bạch : ĐẠI BẢO-ĐƯỜNG 22 Médicaments à HANOI

KHO CHUYỆN

Quan Toàn quyền vừa rồi đã ký nghị định nói về việc cho giấy phép tạm cho những người dùng máy bay nhẹ ở Đông pháp từ 1 đến 2 chỗ ngồi.

Ai muốn bay — như ông Hồ đắc Cung — phải có giấy phép kiểu do ở ban điều-ước ở Hanoi và Saigon.

Ông vua Ferdinand VII ở Tây ban nha lúc trước là tay tân nhẫn đáo để ; Ông có dựng máy chém ở các ngã đường để chém những người phản đối ông. Bà Maria Pinéda, năm 1831 lúc ấy 27 tuổi cũng có óc mới, phải bị ông chém. Nay Dân quốc thành lập, họ muốn kỷ niệm vị nữ anh hùng ấy, có đặt ra thứ tem có hình bà cho lưu hành khắp.

Thế là «chí giặc» của ông vua Ferdinand VII, nay được toàn quốc dân ghi vào não và sùng bái.

Sự thật ai chắc đã tin chưa? Dở hay ai nào quan tâm đến!

Nhưng chỉ có một cách là nên dùng thử và thí nghiệm mới biết sự hay cả đâu

Bạch - Tràm - Diệp

« Tục gọi là dầu tràm trắng » đã nhiều công nghiên cứu theo phép hóa học lẫ toàn chất sương của là tràm chế ra trị đủ các chứng tê, bại, phong, ghẻ ngứa nhứt lỗ đâu bà lâm bền đúng rất tốt.

Cách dùng : Xông, Thoa, Hít, Bấp.

Sở nấu đầu : BẾN-TRANH QUẢNG-TRỊ

Tổng đại lý [illegible] :

NGỌC-HÙNG 91 rue Gia - Long

Hội chợ Thanh-hóa

(Tiếp theo trang 2)

hòng mát sau khi xơi tiệc tại Sầm sơn thì đạo ngự về nghỉ tại hành cung. Tại đấy có lính canh gác cẩn thận và tốt các quan tỉnh có đôi 10 con hát vào bát bông và hát để chúc mừng Hoàng thượng.

Đức Bảo đại tại hội chợ Thanh hóa

Sáng hôm 6 Novembre tại hội chợ đã sắp đặt chỉnh tề trong ban tổ chức, gồm có trên 20 người cả tây nam thấy có hai người nhiệt thành nhất là quan phó sứ Bon và ông Nguyễn quế Dương, nghiệp chủ ở Thanh hóa. Ông Dương rất vui lòng chỉ vẽ những đều cần thiết cho các nhà báo và kể lý do thành lập ra hội chợ. Theo ông nói thì chính ông lấy tư cách hội viên phòng thương mãi canh nông đã đơn xin mở từ năm 1931 rồi đến kỳ hội đồng tháng Aout năm nay (1935) ông đem nhắc lại mới được phép.

Sáng ngày khai hội, ngài những người có giấy mời và các nhà báo ra, ban tổ chức chưa bán vé cho người vào xem. Bốn 9 giờ 30 phút, Hoàng thượng mới vào dự lễ khai mạc hội chợ. Bấy giờ thấy hai bên ngài có quan phó Toàn quyền Châtel và quan Thống sứ Bắc kỳ Tholance. Trước hết Ngài đi suốt ra đường cạnh chợ xem sở Kiểm lâm do viên quan ở sở ấy chỉ giẫn các hạng vật bày tại đấy, rồi ngài quay trở vào chợ đi xem các gian hàng vừa khắp thì quan Toàn quyền Robin cũng đến.

Sau khi đã xem các gian hàng, Hoàng thượng, quan Toàn quyền Robin, quan phó Toàn quyền Châtel, quan Thống sứ Bắc kỳ Tholance đều vào ngồi trước đình chính giữa chợ để xem các trò chơi như trò leo giây và tuồng múa nhảy Xuân phả là bọn hát thuộc phủ Thọ xuân. Gánh tuồng nầy trông nhiều chỗ thú vị lắm. Tuy ở vào chỗ sơn lâm cùng cốc mà múa nhảy trông rất đều theo nhịp trống và tiếng sinh. Cảnh nầy ăn bận theo lối mường đều đội rề cây hoặc một thứ mụn bao gì trông như rả lá.

Sau khi xem mấy trò kể trên, Hoàng thượng, quan Chánh phó Toàn quyền cùng các qui quan lại về hành cung. Lúc ấy vừa 11 giờ 30 phút, Hoàng thượng sang dự yến và nghỉ tại tòa sứ. Lúc ấy ban trị sự hội chợ mới bắt đầu bán giấy vào cửa. Người vào xem đông quá sức không có chỗ chen chân. Dân các hạt nhà quê đều về xem cả. Các viên quan phủ huyện và Tri châu đều có về đem thú vật về dự cuộc đấu xảo. Tuy đông đúc như tuồng song suốt ngày 6 Novembre, từ khi khai hội cho đến lúc bán vé vào cửa không xảy ra việc gì. Các viên chức Mật thám và Cảnh sát giữ trật tự tuy nhọc mệt song cũng không phải dùng đến roi vọt gì hết.

(*Kỳ sau sẽ tiếp*)

Hoàng Phong

Tin mừng Hanoi

AN-THÀNH là một nhà kỹ nghệ chuyên môn có tại chế tạo ra kiểu áo Pull'over DOCTORAT bằng laine rất thích hợp với thời thế, kiểu vừa đây được Hoàng-Đế ban thưởng Bội Ngũ Hạng Long Bội Tinh.

Nhân dịp nầy, bản hiệu bán giá đặc biệt các thứ hàng sau này, mong rằng các Ngài sẽ vì công nghệ của AN-THÀNH, mà chấn hưng cho thì AN-THÀNH cảm tạ vô cùng.

AN - THÀNH

41 — Phố Hàng-Đào — 41 HANOI

Áo tập thể thao của các cậu học trò nhỏ 0$20 — Áo tập vẽ các hội thể thao người lớn 0$25 — Chemisette thường 0$35 — Chemisette Elégant cái cổ 0$05 — Cổ fermeture 0$30 — Chemisette SOLIAR kiểu tối tân đặc biệt chỉ các 1$50 — Áo bện lạnh bằng laine không có tay kiểu DOCTORAT 2$20 — kiểu SOLIAR 2$50 — Có đủ các thứ áo người lớn và con nít bằng pure laine và coton.

Lại có đủ các thứ len Hadong giá từ 0$35 - 0$40 - 0$45 - 0$50 - 0$60 - 0$70 - 0$80 — Tuyet soie 1$65 một thước. Mũ cũng có giá riêng rất đặc biệt.

TIỂU THUYẾT

HƯ KHÔNG

LƯƠNG-PHÁT dịch-thuật

— 18

Các quan khách đương xám xít nghe một người đọc ngụ ngôn của La phụng tiên vi người ấy có cái đặt tài về khoa diễn kịch.

«Con chiến và muôn sói... hột con chiến giải khát... Ở một giòng nước suối trong...»

Ông Bá lê vy nghe đọc mà mở lớn cặp mắt, như một đứa trẻ con. Ông thấy lại cái lúc ông còn nhỏ đứng đọc bài ngụ ngôn ấy cho cha mẹ ông nghe, ở trong cái nhà nhỏ bằng vàng, nghe mùi hôi tanh của ngọn thủy triều, trên trần nhà treo mấy tay lưới, trong bếp đang nấu một nồi cháo cá... Trong khi ấy ở phía ngoài, tại hải khẩu Marseille, vẫn ồn các tiếng thùng bọ lộng, tiếng bao người ta chở xuống, tiếng mái chèo đương tách nước.

Trong khi ông mơ màng nhớ lại chuyện xưa, thì tiếng vỗ tay của khách quan làm cho ông tỉnh giấc dậy. Bấy giờ khách quan lại nổi một khúc đánh cầm cho nghe một khúc nhạc du dương....

Tiếng đờn véo vo làm cho ông Bá lê vy cũng càng cảm động. Ông nghĩ đến chuyện hiện tại của ông mà ông tự bảo : không, không là đâu ! Rồi ông vớc sơ sao chàng Mỹ sơn đừng trở về. Nhưng mới thoạt nghĩ qua, mà giải tư tưởng kia đã làm cho ông đau khổ. Ông nhìn bộ mặt bằng lòng của ông Lôi sơn, đương vuốt ve bộ râu, rồi ông nhìn đến bà Hốt mang đương vui vẻ, không hề hoài nghi đều gì ; thế mà có lẽ cũng trong phút nầy...tai vạ từ trời đã đến cho bà.

Cái giả cuộc trong đám tiệc nầy làm cho ông Bá lê vy ngao ngán. Có phải là điên dại không ? Người đời làm việc, rồi già, rồi chết, để làm chi ? để thỏa thích một bọn người chỉ biết tiêu pha chơi nhởi.

Ông lại nghĩ đến một cảnh nhà nhỏ của người ta đặt : một cái nhà nhỏ ở trong một rừng thông, ngó ra trời thanh biển lặng. Nhưng ông bỗng thấy Mỹ sơn bước vào, nhìn ông...Mỹ sơn không tỏ ra cảm động lắm, Mỹ sơn còn tỏ ra điềm tĩnh nữa.

Ông Bá lê vy liền đi theo chàng vào một phòng nhỏ :

— Sao con ?

Mỹ sơn lầm bầm nói, một cách đau đớn vì sự khổ chàng làm cho ông Bá lê vy, và chàng tiếc rằng không thể làm thế nào khác được :

— Hốt mang đã uống thuốc độc.

— Không !

— Hốt mang vừa nuốt mấy viên thuốc độc có chất ô-đầu. Thuốc ấy mạnh lắm, không gì cứu nổi, chỉ trong ba phút là chết.

Vậy thì sự thật cả rồi ? Phá sản, khánh tận ! không còn gì hoài nghi nữa !

Nhưng cái kết quả của cái tin kia lại để sợ hơn nữa. Ông Bá lê vy đăng cả hai tay ; ông chịu không nổi với sự đau khổ, như ngặt cả cổ họng, không thở được. Gương mặt ông hình như gương mặt một người bị đè dưới một đống đá. Cả miệng và cặp mắt ông đều mở rộng. Ông không thể cựa quậy gì được, bị tê cả từ đầu đến chân ; nhưng tinh thần còn tỉnh táo của ông cảm thấy sự sống đương thoát khỏi người ông.

Mỹ sơn ôm lấy ông ; có tiếng ồn ào ; khúc đương cầm cũng đình bản, các người đàn bà sắn sốt chạy đến.

Ông Bá lê vy vừa tắc hơi.

PHẦN THỨ NHÌ

Tại giáo đường, ở đường giữa toàn phủ bằng ni đen chung quanh viền bạc. Ánh sáng bên ngoài đi xuyên qua các tấm gương ngũ sắc, thành ra quan cảnh nhà thờ trông thấy buồn bã lạ thường. Cái áo quan to tướng, lấp ở dưới mấy tầng hoa. Chung quanh mấy hàng nến đương rực cháy. Ở giữa đám người chen chúc nhau, một bên đàn ông, một bên đàn bà, trong khi tiếng hát của đoàn giáo ca khi thăng khi trầm rất êm ái, ông Bá lê vy ngủ giấc ngàn thu ở trong cái hòm bằng cây sến, có đinh vít bằng kênh.

Một đoàn bận đồ đen, nín thinh trong sự đau khổ, ở tại các ghế phủ vải đen gần bàn thờ, cứ một lúc lại đứng lên rồi ngồi xuống : đó là gia đình của ông Bá lê vy.

Ở hàng đầu, người ta trông thấy bà Bá lê vy, đã gần kiệt sức dưới sự đau đớn mà cũng rằng đến dự lễ ; rồi đến Mộng lang tức là bà Đạt bằng, Ái lịch, bà Ái lợi với một người đi theo bà. Những bà con xa cũng có đến nhiều. Một người nhân ở Toulon, lại bận bộ binh phục quan ba tàu, với một sinh viên trường Binh bị cũng bận binh phục đứng bên Đạt bằng và Mỹ sơn toàn bận đồ đen, làm cho ai trông thấy cũng để ý.

Lôi sơn mặt xanh xám, hôm qua vừa mới đưa đám Hốt mang, nay lại đến thay mặt cho hãng *Tế thời* và ban Trị sự mà dự lễ cầu hồn cho ông Bá lê vy.

Vì sự người đến xem đông quá, nên có lính đứng chung quanh giữ, nhưng số người đến vẫn cứ tăng.

Các người đàn bà nhăng tay vào chỗ để nước thánh. Có cả những người hiếu kỳ đến xem, người khốn khổ, các thợ may đến xem các kiểu áo, các phóng viên các báo .. Người chức việc giữ trật tự trong lễ nầy ráng sức xô chàng ra nhưng vô hiệu ; rồi chúng ngó nhau mà cười. Công chúa Xô phi và người hầu đi đến trễ, suýt không có chỗ ngồi.

Theo ý Ái lịch và Mỹ sơn, không muốn đem sự đau đớn của mình để cho người trông thấy, nên không muốn mời cả thành Ba lê đến dự lễ nầy. Nhưng bà Bá lê vy và Lai mộng thì nghĩ khác.

Sự chán nản, cũng như sự vui mừng, đám tang cũng như đám cưới, là thuộc về cuộc giao tế của cái xã hội mà bà Bá lê vy và Lai mộng là một phần tử ; nếu trái với thói tục của xã hội ấy thì sẽ là mất đều vọng về, nhứt là ở trong trường hợp đáng tiếc làm cho vị cố quản lý *Tế thời* phải đăng địa với cái số phận không ngờ của hãng ấy, và các tin đồn bất lợi về hai cái chết xảy ra trong một thời. Vì danh vọng và địa vị của họ Bá, mà không thể cử hành cái đám tang nầy một cách tầm thường được.

(*Kỳ sau sẽ tiếp*)

https://tieulun.hopto.org

SỐ 1
TIÊN-PHƯƠNG
CỬU CHUYỂN HOÀN
«NGUYỄN-VĂN-CUNG»
CAO-LÃNH — NAM-KỲ
BỔI BỔ THÂN THỂ ĐƯỢC TRÁNG KIỆN
0$60 một hộp

Ở Trung-kỳ, Bắc-kỳ và Ai-lao ai muốn tìm đại-lý NHÀ THUỐC ANNAM NGUYỄN-VĂN-CUNG xin hỏi HÀNG LÂM QUẢNG-CÁO và THÔNG TIN TỨC ĐÔNG-DƯƠNG (A.I.P.I) 145, rue Paul-Bert — HUẾ
HUỲNH HỒNG NHIỀU — THUỐC HAY

Thuốc Văn-minh

Bổ Á-phiện không hại thân thể CAM ĐOAN «không khỏi không mất tiền», bệnh nặng chỉ trong 2 tháng là khỏi.

Mùa độc mỗi nhà nên có sẵn một ve dầu CÚ-LÀ-SƯ-TỬ để trừ các bệnh.

Áo lạnh bằng laine đủ kiểu mới đến, mỗi áo 3$20.

Sơn Résistance bền rẽ không đâu bằng.

Bán tại: NGỌC-HỒNG
91, rue Gia-long HUẾ

MÔN THUỐC TRỊ BỆNH

Bán Dạ-dầy, ăn chậm tiêu, đầy da bụng rất tài!

Thuốc nầy của nhà Y-học trứ danh Trung-hoa phát minh ra, đã chữa được nhiều người khỏi, đã bệnh mới phải hay đã lâu năm, uống vào là thấy hiệu nghiệm ngay. Thống trị hết thảy các chứng như: đau bụng, đau bao, đau ngực, đau tim, đau gan, đau ruột, đau mạn sườn, đau dạ dầy, ăn uống chậm tiêu, đầy hơi nên ợ, hoặc ăn vào thì ra, hoặc khi sẻ đau, hoặc khi đói đau, lâu đau, lâu không, như người già cách có người hay đau về mùa lạnh, có người hay đau về mùa nóng, có người thường đau quanh năm, có khi đau nổi hòn, nổi cục lên rồi lại tan như không, hoặc đau bụng ăn vào hư lạnh, huyết độc tích kết mà sinh ra đau v.v... Dùng thuốc nầy đều được khỏi cả.

THUỐC TRỊ CHỨNG

Hư trọc, Hoạt tinh, Tinh khí bất cố rất hay!

Thuốc nầy của vị tân Y-học Trung-hoa sáng chế ra rất là mầu nhiệm. Chuyên trị các chứng tâm thận yếu kém, tinh khí loãng lạnh, sinh ra hư trọc, hoạt tinh, di tinh, mộng tinh, tinh khí bất cố, dương sự bất cố, cử nhi bất kiên, hoa mắt ù tai, đau lưng mỏi gối. Hễ khi trung người mệt nhọc hoặc thức đêm, thường trong ống đi tiểu hay buồn ngủ như kiến bò, và hay rớt tinh ra quí-đầu như rải gạo, rụng chuối, có khi nặn thấy ra khí trắng như nước gạo. Tiểu tiện thường hay đi luôn, lâu đục, lâu trong, lâu trắng, lâu vàng, v. v. Các chứng ấy là do người tiên thiên bất túc, hoặc sắc dục quá độ, hoặc bị bệnh phong tình chưa khỏi tuyệt nọc, hay dùng nhầm phải chất thuốc trụy độc xâm nhập tinh thận, làm cho tinh thận hư hại đi mà thành bệnh. Kịp nên dùng thuốc nầy thì được lành mạnh.

Hai thứ thuốc nầy cùng giá mỗi hộp là: 1$00 — nửa tá 5$00

BÁN TẠI: Á-CHÂU DƯỢC-PHÒNG
127, Hàng Bông (Cửa-quyền) — HANOI
Các người ở xa, cần viết thư kể rõ bệnh, mua thuốc theo cách Linh hóa giao ngân rất tiện cả chúng.

ĐÀNH RẰNG:
Đói ăn rau, đau uống thuốc.

Nhưng mà chẳng nên nghe những lời rao quá đáng, thấy thứ nào dùng thứ nấy, để không hết bệnh mà còn hại thêm.

VẬY NGƯỜI BỆNH: LẬU, TIM, SANG ĐỘC.
(Muốn dùng thuốc khỏi lầm lạc, nên hỏi những người đã có dùng rồi mới tin chắc).
Đây là cái bằng cớ hiển nhiên của thuốc

SƯU - ĐỘC - BÁ - ỨNG - HOÀN
HIỆU ÔNG-TIÊN TẠI KAMPOT

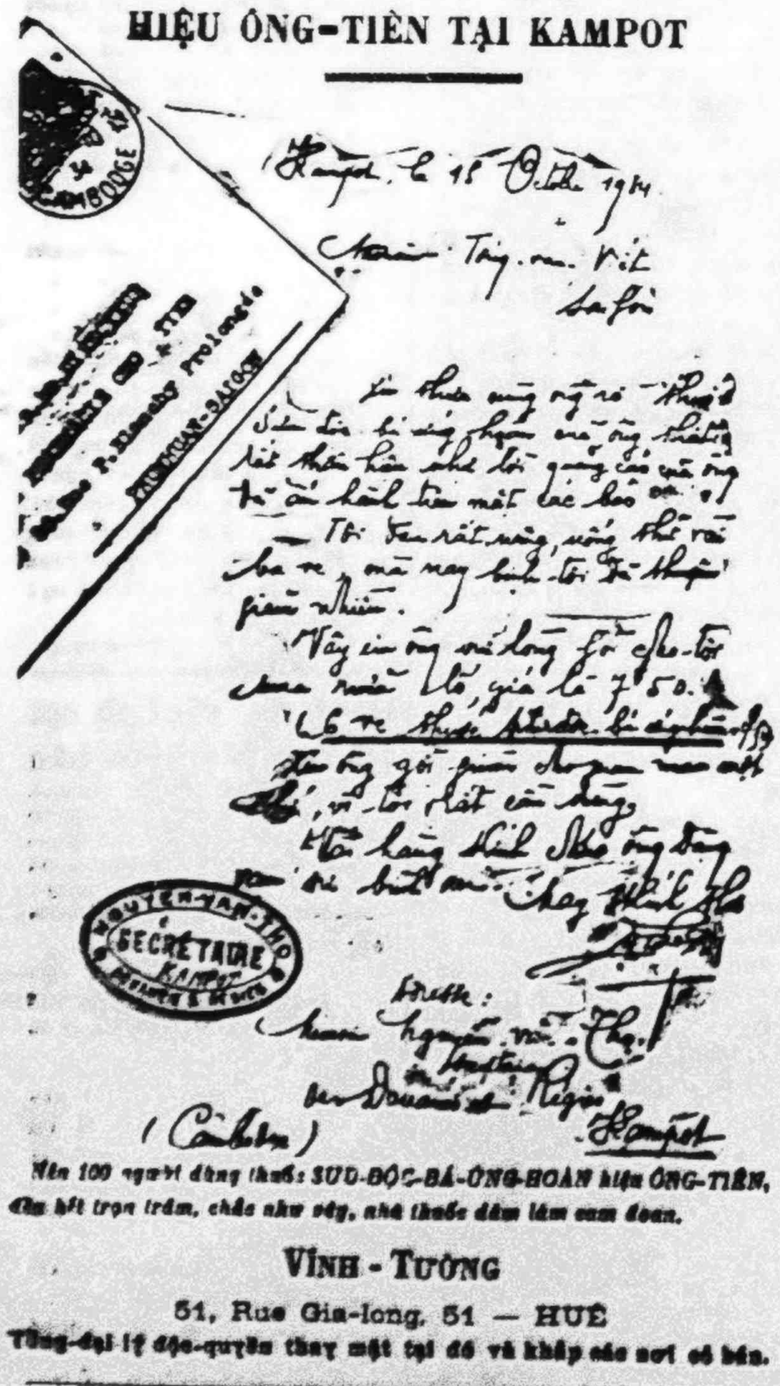

Hơn 100 người dùng thuốc SƯU-ĐỘC-BÁ-ỨNG-HOÀN hiệu ÔNG-TIÊN, đều bết trọn trăm, chẩn như vậy, nhà thuốc dám làm cam đoan.

VĨNH - TƯỜNG
51, Rue Gia-long, 51 — HUẾ
Tổng-đại lý độc-quyền thay mặt tại đó và khắp các nơi có bán.

Chiến-tranh A-Y

(Tiếp theo trang 1)

khi đã cướp phá các nhà cửa. Đến của tiểu vương Gagua cũng bị phá cả. Chiến việc và giác sĩ đã qui hàng. Mahalié cao đến 3.000 thước trên mặt biển.

BINH SỐ VÀ KHÍ GIỚI CỦA A

Rome, 8 nov. — Người ta nhận rằng cuộc động binh của A tốt cả và nếu khí giới chở về đã thì kể cũng có đến 500.000 người. Khi giới mua ở ngoài sẽ đo nơi Djibouti và Berbera chở đến. Báo *Popolo di Roma* nói rằng quân A hiện có 300 000 súng kiểu mới, 2.000 súng liên thanh, 250 triệu đạn, 300 súng đặt bắn và một số lớn súng bắn tàu bay.

GORAHAI CÙNG VỀ TAY Ý

Paris, 8 nov. — Tại Somalie quân Ý cũng đã lấy Gorahai, một yếu địa trên các con đường chuyển chở và ở đó có thể đến một làng có nước uống nhiều. Lấy Gorahai tức là quân Ý sẽ ch ếm được con đường Harrar. Tại Gorahai quân A kể đến mấy nghìn.

A MUA KHÍ GIỚI CỦA ANH

Addis Abéba, 8 nov. — Người ta cho hay rằng một hãng Anh đã được thơ của A gởi mua khí giới, thuốc nổ, đại bác bắn tàu bay. Các đồ nầy 5 tháng nữa sẽ gởi qua A.

SỐ DẦU LỬA CỦA Ý MUA MỸ

Washington, 8 nov. — Theo báo *Department of Commerce* thì trong khoản tháng Aout và Septembre năm nay, số dầu hỏa Ý mua ở Mỹ nhiều hơn số dầu mua trong hai tháng ấy năm 1934 là 600%.

Thuốc Cai thuốc Phiện

Xin kính cáo để các ngài biết cho rằng. Nếu ngài nào đã trót nghiện thuốc PHIỆN thì nên bỏ đi chẳng những mất thì giờ mà lại hại cho gia đình, người lại nên xa nhiều nỗi. Vậy bản hiệu có chế ra được thứ thuốc Cai thuốc Phiện rất là thần hiệu, đã hết nặng đến thế nào, hễ dùng đến thứ thuốc Cai của hiệu HOÀNG VĂN ẤP, số 47, Phố Hình-Xá, BẮC-NINH (Tonkin) là bỏ ngay được, mà người vẫn khỏe mạnh, đi lại làm ăn như thường, về sau lại không sinh ra các bệnh gì cả. Còn như mua thứ thuốc Cai khác, đã bỏ được, về sau thế nào cũng sinh ra các bệnh, đầy hơi ăn kém tiêu, gầy da bụng, vân vân... Thuốc Cai của bản hiệu có một đều lạ là khi bỏ rồi, hễ trông thấy thuốc phiện thì kinh sợ, nếu hút vào là nôn mửa ngay, vậy bây giờ lại nhiều sự khó khăn, đồng tiền cũng ít, vậy ngài nào muốn bỏ thì nên thử đăng qua thì rõ, cho nói khoác ra nhiều, chỉ khó tin cho các ngài, giá 1$ một lọ, hễ mua gửi cho 1 tiền trước, cước gửi tính bốn giao ngân. Có bán tại hiệu Lê-Nam-Hưng Phan-thiết.

INJECTION PEYRARD D'ALGER

Thuốc thọ hiệu nầy chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ BỆ TRỊ BỊNH RAU-LẬU mới bị hay là có đã lâu nữa

Trong 222 người A-Rập dùng thuốc nầy thì lành bịnh hết 221 người
(Y theo lời phúc của hàng-y ở Alger)
BÁN TẠI SỞ: SPÉCIALITÉS PEYRARD 40, Rue de Grenelle, PARIS và cùng các nhà thuốc có danh

VỪA THUỐC BỔ Ở VIỄN - ĐÔNG

Dầu Cù-Là Võ - đình - Dần thoa uống trị bá chứng hay hơn hết 0$10 1 lọ

CỬU - LONG - HOÀN
(Tên thuốc của chúng tại tòa)

Chuyên trị những chứng bệnh sau này:
1·) GIÀ CẢ: mệt nhọc ăn ngủ thất thường, hay đau vặt, nhức mỏi bần thần, hay ăn sẩn dễ dượi. 2·) ĐÀN ÔNG: yếu nhược, tinh lực khiếm khuyết, đau lưng, mỏi gân, hình vóc tiều tụy, kém huyết, ốm xanh, làm việc ít mà mau mệt. 3·) ĐÀN BÀ: mất mau, ăn ít ngủ ít, hay bồi hồi, hay mệt, hay quên, xanh ốm bất cứ do nguyên nhơn nào. 4·) CON NÍT: chậm lớn, ốm o, làm biếng ăn, chậm lực, thiếu trí khôn, hay đau vặt. 5·) KHÔNG BỊNH: nên uống thấy mau lên cân, mập mạp sung túc, khí huyết cường kiện. Đi xa thức đêm uống một hoàn thấy khỏe.

Thực là một thứ thuốc vừa bổ vừa trị bệnh, công hiệu phi thường.
Từ 7 năm ra đời, chưa có thuốc nào tranh đặng
Hộp 10 hoàn 5$50. — Hộp 6 hoàn 2$20. — Hộp 2 hoàn 1$10
BÁN TẠI: VÕ ĐÌNH-DẦN ĐẠI-DƯỢC-PHÒNG
57, rue Paul-Bert — HUẾ
TOURANE rue Verdun, THANHHOA 29 Grande rue, VINH 2 maréchal Pétain NHATRANG 37 R. Colonialle, QUINHON Avenue Gialong, PHANTHIẾT rue Gialong

Mme RICHARD
Phono-Photo-Musique
Trước ở đường citadelle số 7
NAY DỜI ĐẾN
Đường GIA - LONG số 87 — HUẾ
KỲ THƯỜNG HÀY
Nhà rộng, Hàng hóa đã hơn
Ngoại máy hát đĩa hiệu BEKA, lại còn bán máy chụp hình và đồ phụ tùng giá như bên Pháp.
Bán đàn như violon, mandolin, banjo giá từ 8$50 của hiệu COUESNON — PARIS.

BELGIQUE LA MARQUE ET LA SIGNATURE
PHÒNG-TÍCH
THẦN-DƯỢC «CON-CHIM»
VU-DINH-TAN

Bao ông, Bà bà các yếu, khi cơm nước, rượu say, vật hàn tính đọc hoặc ăn no đi ngủ, ăn no đi tắm nguy sinh thì bịnh gọi là PHÒNG-TÍCH, không phải là Bao Dạ Dầy.

Bây hơi, ợ hơi, ợ chua, tức ngực, chán cơm, không biết đói, ăn chậm tiêu, bụng vỗ bình bịch, thỉnh thoảng nổi bụng, đau bụng, đau nhói sau lưng, chân tay mỏi mệt, bị lâu năm các một vàng, đa bụng gầy.

Chỉ một liều thấy giả chậu hoặc khỏi ngay, không hề công phạt: 0$60.

ÂN TỨ KIM-TIỀN 1932
VU-ĐÌNH-TÂN
170 bis, Lach-Tray — HAIPHONG
Đại-lý các tỉnh Trung-Kỳ:
HUẾ: Vinh-Tường, 51, phố Gia-long; TOURANE: Nguyễn-hữu-Tính số 32-4-Ông; NHATRANG: Sáng-Lương-Tăng-Quán; PHANTHIẾT: Huỳnh-Hưng, Commerçant; QUINHON: Đồng-Lợi, Avenue Khải-Định; QUANG-NGAI: Chế-Thường & Đồng-Tự; DONGHANH: Hà-văn-Bình, Notre à Gaison; VINH: Hồ-thị-Lan (Dictons Sinh-Huy); VIENTIANE: Hoàng Phan-thị-Lộc, rue Tagaroin; THAKHEK: Bùi-Tiến (Dictons Hiệp-Hiệp-Hưng).
Các tỉnh khắp ba kỳ có đại-lý

NHÀ THUỐC
"ÔNG TIÊN"
50, 50, 52, 90, 92, rue Paul Bianchy prolongée
PHUNHUAN — SAIGON,

MỘT MÓN THUỐC MỚI TÌM — Trị dứt các chứng bịnh phong độc, sanh bịnh ngoài da, như: ghẻ chốc, lác voi, lác đồng tiền, mụn cám, mụn bọc, nhọt, lông hen, hắt hiên cùng những mụt mọc người da nổi cùng mình mẩy, sần đỏ có gỉ, ngứa ngầm khó chịu như thế.

CHẲNG NHỮNG THOA PHẾT SƯ SÀI MÀ HẾT ĐỨNG, hãy uống thuốc «GIẢI PHONG SÁT ĐỘC HOÀN» hiệu «ÔNG TIÊN» sẽ thể tiêu hết những độc địa trong mình. Làm cho máu trở nên tinh sạch, tươi tốt mà trừ các chứng bịnh trên, sự hiệu nghiệm thấy liền trước mắt.

Mỗi hộp giá: 0$60
có bán khắp nơi. HUẾ 51 rue Gialong

NHÂN TẠO HUYẾT
BỔ-HUYẾT — SÁT-TRÙNG

Bổ-dưỡng thân-thể — Lọc sạch máu bẩn — Làm cho khí-huyết sung-túc — Công-dụng đặc-biệt là nó được sát-trùng LẬU và GIANG-MAI, nó cho chứng nói, lở, ghẻ — Giá cay yếu, trẻ ít ăn, sanh nóng — Đàn bà có mang dùng an-thai — Ở-cữ dùng chóng đỡ đa, mau trở lại tươi đẹp.

Mỗi chai 1$50 — Nửa tá 7$50

CỐ TINH BỔ THẬN
THẬN HƯ — DI-TINH

CHỦ

CHUYÊN TRỊ: Di-tinh, mộng-tinh, hoạt-tinh — Khi sơ phát: đau lưng, mỏi vai, mắt hoa, tai ù, đầu nóng, cổ họng rát, mỏi khô — Đêm nằm ít ngủ, hay thao thức nghĩ ngợi tiêu miên, chiêm-bao mộng-mị vân vân... Dễ nặng nhọc, dễ dàng đến thuốc nầy là được khỏi bẩn.

Mỗi ve 1$00 — Nửa tá 5$00

Hai thứ thuốc nầy nổi tiếng khắp Đông-Pháp, người những bào thọ mình tự đã đăng trước, nay xin đích bổn phân chất, đoàn quan năm ANTONINI bán khoa thuốc NHÂN-TẠO HUYẾT sau khi nghi đã thi-nghiệm và phân chất tại phòng LABORATOIRE de CHIMIE de L'INDOCHINE—HANOI như sau:

«.... Thuốc nầy lấy toàn tinh chất của mười một thứ cây quí, «trong đó có vị NHÂN-SÂM, chế theo phương pháp bào chế Tây, hợp dụng cho người Annam có thể bổ khí huyết, tăng sức «khỏe, làm cho hồng huyết cầu (globules rouge du sang) tươi tốt «trong sạch, và sát trừ được vi trùng lậu, giang-mai».

Trích dịch đoạn nghi chứng nhận thuốc CỐ-TINH BỔ-THẬN: «....Thuốc nầy không có chất độc, tinh chế toàn nguyên liệu rất «quí như SÂM một ông v.v... trị chứng đau thận di-tinh».

NGỦ-TINH DƯỢC-PHÒNG
N·114 — Hàng-Bông — HANOI

KIÊNTINH BỔ THẬN

Chuyên trị thanh niên các chứng thuộc về tâm thận bất giao sinh ra đau lưng mỏi vai, đêm ngủ thao thức, mộng my liên miên, sinh ra Mộng-Tinh, Di-Tinh, Hoạt-Tinh, là những chứng rất hiểm nghèo. Thuốc nầy có danh tiếng nhất ở Trung-kỳ, ai đã đau chứng bệnh kể trên, dùng đều khỏi cả.

Mỗi ve 1$00 — Nửa tá 5$00

KIỆN - NHI

Thuốc nầy chuyên bổ cho trẻ con rất hay, bất tất phải giới thiệu nhiều, hãy đọc những thư cảm ơn đăng trước sẽ rõ tài thuốc KIỆN NHI không những bồi bổ sức lực cho trẻ mà còn làm cho trẻ được vô bệnh chóng lớn nữa.

Mỗi ve 1$20

Mua thuốc hỏi tại:
SINH-HUY-DƯỢC-ĐIỂM 59 Phố La-Ga — VINH
Đại-lý HUẾ Vĩnh-Hòa — HAIPHONG HANOI: Mai-Linh — THANH-HÓA: Cho-Linh-Quán — VIENTIANE: Phan-thị-Lộc LUANGPRABANG: Trần Kỳ — DOLUONG: Nguyễn cảnh Chính — (nơi đại lý các tỉnh nào chưa có).

BỘ BA!...
MUỐN: TỐT. LỢI. RẺ

XIN ĐỂ Ý MÀ DÙNG:
1) DẦU XÀNG (ESSENCE) — SHELLCOOL
2) DẦU NHỚT (HUILE) — SHELL A CYL / HUILE SHELL
3) MỠ (GRAISSE) — GRAISSE SHELL

SHELL

Có dùng mới biết; biết chắc dùng mãi!
Đâu đâu cũng sẵn có
SHELL

Imprimerie TIẾNG-DÂN HUẾ
Directeur Gérant: HUỲNH-THÚC-KHÁNG